

Barta Irén

EGY KARÉJ KENYÉR

A havas úton, a pékműhely felé egy kis leány megy-mendegél apró, siető lépésekkel. Nagyon aprócska még, a lábán nagy cipő, a szoknyája majdnem a földig ér. Fejétől térdéig pedig úgy bebugyolálták egy kopott, rojtos nagykendőbe, hogy még a száját is keresztül kötötték vele. Csak csillogó, nagy két szeme néz ki a kendő széle fölött a ködös téli világba.

Jaj, nagyon szép a világ és oly nagyon nagy a kis kaputól a pékműhelyig! Sok minden csudás látnivaló akad addig: szekerek zökkennek a rögös úton, szűrös emberek igyekeznek nagy csizmatopogással... Itt-ott egy veréb röppen fel az útszélen... Félős is az ilyen út, az igaz, mert mérges kutyák szaladoznak az utcán és pajkos inasgyerekek fütytyentenek el a kislány mellett... De azért ő csak tipeg tovább s hideg ujjait erősen rászorítja arra a néhány pénzdarabra, amit otthon kapott...

Anyámasszony ugyan lelkére kötötte, hogy vigyázzon és bár ő még csak hat éves, mégis jól tudja, hogy nagy baj lenne abból, ha elvesztené a pénzt, ha nem vihetne kenyeret haza... Tudja ő azt jól, hogy nagy az ínség odahaza s hogy rég nem ettek már olyan jó, friss kenyeret, amilyet most kap majd a péknél.

Hiszen az se lesz sok, csak egy jó vastag karéj, de hát majd elosztja azt anyámasszony úgy, hogy mind a háromnak jusson belőle. Még neki is marad, mert lám, a pék bácsi milyen nagy karéjt szelt le, mintha tudná, hogy nekik milyen jól fog esni egy harapással több.

Megy-mendegél a kislány visszafelé a havas úton. A karján egy kosár, abba csúsztatva bele a kenyeret. A gyékényszálak közül a meleg kenyér illata fölszáll, és szinte körül simogatja. Mintha azt mondaná: egy harapás nem a világ! Anyámasszony meg nem haragszik tán érte!

S ahogy megy-mendegél a kis lány, benyúl a kosárba és egy darabkát letör a kenyérből. Ó, csak egy darabkát, akkorát csak, mint egy kis kavics! Jóízűen majszolja, kipirul belé sápadt kis arca. Aztán megy-mendegél tovább, azaz hogy menne, ha útját nem állná valaki.

Egy kutya áll előtte az úton. Kócos, piszkos, fekete szőrű kutya. Fölnéz rá és nem mozdul el, akárhogy kergeti. De nem lehet félni tőle, mert olyan szelíd és szomorú. A szeme mintha könnyben úszna, a füle búsan lekonyulva. Könyörögve néz rá... talán éhes szegény, talán napok óta nem evett... Ha tudná, hogy milyen jó, friss kenyér van a kosárban! Istenem, ha adna belőle egy falatot! ? Csak egy falatkát... észre se veszik tán otthon... Odavet egy darabkát a kutyának:

– Nesze, szegény kutyuskám!

Aztán tovább megy-mendegél... Az utcasaroknál megint útját állja valaki. Egy szép, tarkaszőrű cica dörgölődik a szoknyájához és fölnéz rá nagy, zöld csillogó szemével. Kedvesen, hízelkedve duruzsol, és egészen tisztán lehet érteni, amint mondja:

– Búrrum, búrrum, kenyeret, keveset, kenyeret, keveset...

Hát lehet-e nemet mondani, hát lehet-e szívtelenül elfordulni? Mikor oly kedvesen hízelkedve kér az a szép cica! Bizony neki is jól fog esni a friss kenyér!

Benyúl a kosár fedele alá és jut a pákosztos cicának is egy falat. Istenem, azzal a falatkával több vagy kevesebb!

A nagy cipőben megy-mendegél a kislány a havas úton. De ni, ki illeg-billeg előtte? Hát ki más, mint egy kis veréb. Nini, ez biztosan az a kis veréb, amelyik a nyáron ott nótázott az ágon az ablak alatt. Szegényke, hogy didereg! Ki szór most neki morzsát? Ha adna neki egy picinyke kenyeret? Neki, meg annak a másik kettőnek, amelyik most libbent le mellé. Itt a morzsa, madárkám!

Megy-mendegél a nagykendős, nagycipős kis csöppség a havas úton. Csak az orra hegye, meg a szeme látszik ki a kendő alól, mégis látja minden teremtet lélek, hogy ez egy jószívű kis jószág, aki ad a kenyérből. Jön tyúkanyó a csibéivel s kap egy-két falatot; előkerül valahonnét két liba, jaj, ezeknek is adni kell, hisz oly féltelmesen sziszegnek! Aztán találkozik egy öreg koldussal. Ha már krajcárt nem adhat, egy falat kenyér hadd hulljon a kalapjába... Arra csatangol a veres hajú Pityu gyerek is, a harangozó fia és egy gyönyörű, fényes gombot ad cserébe egy falat kenyérért...

Megy-mendegél a kislány, hat esztendő csak és nem gondol semmire. Jó szívvel osztogatja a friss kenyeret. És mivelhogy még igen kicsi, nem tudja, hogy mért olyan jókedvű, mikor pedig egyre fogy a kenyér a kosárban... No, de hisz a pék oly nagy darabot adott; egy falat ide, egy falat oda, észre se veszik otthon... Megy-mendegél vígan, boldogan s csak akkor sikolt fel rémülten, mikor a kapuban megemeli a kosár födelét. A nagydarab kenyérből csak egy falatnyi maradt a kosár fenekén: egy harapós kenyér öt éhes szájnak!

A kis nagykendős, nagycipős lány már nem mendegél tovább. Leül a küszöbre, lekuporodik bánatosan, még jobban bebújik a kendőbe és vár. Anyámasszony majd csak kijön a kapuba... No, hát aztán lesz nagy szomorúság, sírás!

Hát megy is anyámasszony és szó nélkül fölemeli a kosár fedelét. A kislány lecsüggeszti a fejét, aztán fölneéz és fölkiált. Az a kis falat kenyér az anyámasszony kezében nőni kezd. Mindig nagyobb lesz, – jaj, még be se talál férni az ajtón! Hamar beviszik a szobába, – és a nagy, nagy karéj kenyér után megy-mendegél nagy boldogan a kislány, a nagykendős, nagycipős kislány...

*

Csip-csip, mit csipogsz itt, te kis veréb? Ha nem nő is meg az a falat kenyér akkorára, mint egy malomkerék, valahogyan úgy van mégis, hogy mindig jól lehet lakni belőle, ha a többi falatot elosztogattuk útközben annak, aki nálunk is szegényebb, nálunk is éhesebb...

(Az Én Ujságom, 1907/51.)